

Warszawa, 25 października 2002 r.

**Opinia dot. projektu budżetu państwa na 2003 r. w zakresie części 82 –
Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego (z wyłączeniem
części drogowej subwencji ogólnej dla powiatów i województw)**

Kwoty subwencji ogólnej dla jst na rok 2003 ustalono zasadniczo według reguł dotychczas obowiązujących w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 – 2002 z uwzględnieniem zmian zaproponowanych w nowelizacji tej ustawy.¹

Dochody

Po stronie dochodowej w części 82 budżetu państwa planuje się wpłaty gmin na zwiększenie części podstawowej subwencji ogólnej, dokonywane przez gminy o ponadprzeciętnej sile dochodowej. Na rok 2003 preliminuje się dochody z tego tytułu w wysokości 275.404 tys. zł, co w porównaniu do roku 2002 stanowi wzrost o 11,5%.

Wydatki

W projekcie ustawy budżetowej na rok 2003 kwotę subwencji ogólnych dla jst zaplanowano w wysokości 31.967.416 tys. zł, tj. o 6,6% więcej w porównaniu do 2002 r.

---

¹ Nowela ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 – 2002 (Druk nr 930) głównie ma na celu przedłużenie okresu obowiązywania tej ustawy na rok 2003 ale zawiera także zmiany doprecyzowujące aktualnie obowiązujące przepisy oraz uwzględniające wejście w życie nowych przepisów (już obowiązujących albo będących jeszcze w fazie prac legislacyjnych). Dla poziomu subwencji ogólnych dla jednostek samorządu terytorialnego planowanych na rok 2003 w omawianym zakresie istotne znaczenie mają regulacje zmierzające do zmiany sposobu rekompensowania gminom dochodów utraconych na skutek zwolnienia z podatków i opłat zakładów pracy chronionej (przewidziane w projekcie ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw – Druk nr 826) oraz uwzględniające zmianę ustawy – Prawo geologiczne i górnicze, zgodnie z którą od 2002 r. nie ma możliwości obniżania opłaty eksploatacyjnej.

wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na rok 2002 w tys. zł	Projekt ustawy budżetowej na rok 2003 w tys. zł	Dynamika nominalna w %
Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	30.000.365	31.967.416	106,6
z tego			
Część podstawowa subwencji ogólnej dla gmin	2.112.300	2.182.246	103,3
Część rekompensująca subwencji ogólnej dla gmin	2.324.748	2.091.441	90,0
Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	22.318.178	24.321.215	109,0
Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla powiatów	435.453	458.901	105,4
Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw	242.154	255.697	105,6

Za wyjątkiem części rekompensującej subwencji ogólnej dla gmin we wszystkich pozostałych omawianych częściach subwencji w 2003 r. w porównaniu do 2002 r. nastąpi wzrost wydatków budżetu państwa.

Planowanie na część rekompensującą subwencji ogólnej dla gmin w projekcie ustawy budżetowej na 2003 r. środków w wysokości 90% wydatków preliminowanych w ustawie budżetowej na rok 2002 związane jest między innymi ze zmianami przepisów dotyczących ustawowych ulg i zwolnień w podatkach.²

Największy wzrost wydatków w ramach subwencji ogólnych dla jednostek samorządu terytorialnego w 2003 r. w stosunku do 2002 r. planowany jest w zakresie części oświatowej.

² Kwotę rekompensującą dochody utracone z tytułu ustawowych ulg i zwolnień w ustawie budżetowej na rok 2003 określono w wysokości 540.990 tys. zł wobec 748.003 tys. zł zaplanowanych w ustawie budżetowej na 2002 r.

Na mocy przepisów już obowiązujących wygasają uprawnienia gmin do rekompensaty utraconych dochodów z podatku od środków transportowych oraz opłaty eksploatacyjnej a w projektowanych zmianach przepisów przewiduje się inny sposób refundowania gminom dochodów utraconych na skutek tych zwolnień - w miejsce dotychczasowej formy części rekompensującej subwencji ogólnej przewiduje się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zob. projekt ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw - Druk nr 826).

Na rok 2003 część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego określona została w kwocie 24.321.215 tys. zł, co w stosunku do kwoty tej subwencji w 2002 r. oznacza zwiększenie środków o 9%³.

Preliminowana na rok przyszły wysokość części oświatowej subwencji ogólnej stanowi 15,7% planowanych dochodów budżetu państwa.

Mimo znacznego wzrostu kwoty ogólnej części oświatowej istnieje obawa, iż część ta w zaplanowanej wysokości będzie niewystarczająca na realizację określonych zadań szkolnych i pozaszkolnych w placówkach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, które w tej sytuacji będą musiały dokładać do subwencji⁴.

Część podstawowa subwencji ogólnej dla gmin, część wyrównawcza subwencji ogólnej dla powiatów oraz część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw na rok 2003 preliminowane są w kwotach wyższych niż nakłady roku 2002 (zob. tabela na str. 2).

Sporządziła: Monika Korolewska

---

³ W bieżącym roku poza subwencją oświatową, w formie dotacji celowych, realizowane są środki na podwyżki wynagrodzeń dla nauczycieli w ramach III etapu systemu wynagradzania nauczycieli.

W skutkach regulacji pozwalającej na wdrożenie III etapu podwyżek dla nauczycieli skutki finansowe dla szkół i placówek prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego w skali 3 miesięcy określono w wysokości 467.687 tys. zł. Po uwzględnieniu tych środków w podstawie subwencji oświatowej 2002 r. kwota części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w 2003 r. w porównaniu do 2002 r. byłaby wyższa o 6,7%.

⁴ Wątpliwości co do dostatecznego poziomu planowanej na rok 2003 kwoty subwencji oświatowej wyraziły Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej w opinii dla Komisji Finansów Publicznych w sprawie projektu ustawy budżetowej na rok 2003. Komisje zasygnalizowały, iż niedoszacowanie subwencji oświatowej może przyczynić się do finansowania wynagrodzeń nauczycieli kosztem wydatków rzeczowych.